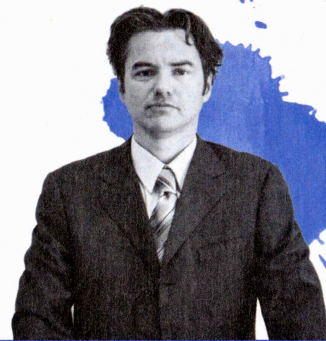

Metod Berlec | Matic Štojs

Žrtve komunistične revolucije še čakajo!

V ponedeljek je bila pred rudnikom Huda jama žalna slovesnost ob začetku prenosa posmrtnih ostankov žrtev komunistične revolucije iz Hude jame v Spominski park Dobrava pri Mariboru, kjer jih bodo 27. oktobra pokopali. Pogrebne slovesnosti se bodo med drugim udeležili predsednik republike in predstavniki Cerkve. Izvedba izkopa, prenosa in pokopa posmrtnih ostankov vseh 3.000 žrtev je predvidena v 17 mesecih od začetka in naj bi bila končana do konca prihodnjega leta. Pripravo potrebnih pravnih podlag in dokumentov, ki so omogočili začetek dokončne ureditve povojnega morišča v rudniku Huda jama ter zagotovili primeren, dostojen in spoštljiv pokop žrtev, je vodilo ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Pri tem so sodelovali in se usklajevali strokovnjaki različnih področij, vladna komisija za reševanje vprašanj prikritih grobišč, organi lokalne samouprave in druge organizacije. V postopkih je aktivno sodeloval tudi urad predsednika republike.

Na željo civilnih združenj, ki zastopajo svojce žrtev, so torej pripravili žalno slovesnost z verskim obredom, ki običajno poteka na domu pokojnika ali pri mrliški vežici na pokopališču. Ob tej priložnosti je celjski škof Stanislav Lipovšek dejal, da želijo s tem narediti pomemben korak na poti sprave in urejanja našega odnosa do žrtev medvojnih in povojnih pobojev. »Sprava je mogoča le tedaj, če smo pripravljeni odpustiti, priznati resnico, pa če je še tako boleča, težka in obremenjujoča. Samo resnica osvobaja,« je prepričan Lipovšek. Kot je dodal, množica kosti v Hudi jami pretrese v dno duše. Slovesnosti so se udeležili tudi številni, ki so s plakati in napisi opozorili na vso grozoto komunistične morije. Viden je bil tudi velik napis: »Tito morilec«. Številni sorodniki pobitih, tudi Civilna iniciativa Teharje, niso zadovoljni s krajem pokopa žrtev povojnega terorja v rudniku Huda jama. Te bi morale biti pokopane v Spominskem parku Teharje, kot so zahtevali tudi slovenski škofje. Ta kraj za zdaj žal ni opredeljen kot pokopališče, ni urejen kot grobnica ali kostnica, je v nedeljo na spominski slovesnosti na Teharjah opozoril predsednik Nove Slovenske zaveze Peter Sušnik. »Žal tu teh skoraj 800 žrtev iz rudnika Huda jama ne moremo pokopati, saj kaj takega pravno ni mogoče.« Ob tem je priznal, da so bili v dilemi, ali naj se čaka do ureditve Teharij. »Protislovna ugibanja o identiteti žrtev in hkratno zagotovilo, da bo storjeno vse, kar forenzična stroka zna, da bodo trupla sle-

dljiva, njihova identifikacija mogoča, ter zavedanje, da smo kot katoličani dolžni mrtve pokopati, so prevesili tehtnico na stran nadaljevanja del v rudniku Huda jama. Zaveza države je, da bo uredila Spominski park Teharje in ob koncu izkopa žrtev tu omogočila pokop njihovih identifikacijskih vzorcev. Seveda smo nejeverni: vajeni smo prelomljenih obljub, drugorazrednosti, prezira. Toda naša dolžnost je državo držati za besedo in ji ne nasprotovati v izvedbi častnih dejanj. Nevarnost je, da v tem slutimo prevaro in v pogrebu pokojnikov politično potegavščino. Morda se bojimo, da gre za poslednji udarec po mrtvih in klopoto živim sorodnikom. Kaj pa, če ne /.../, če bomo krivi za nepokopane tisoče?»

Sušnik je ob tem poudaril že 25 let staro zavezo Nove Slovenske zaveze: »Razgrniti resnico in dokazati zločin nad mrtvimi; poiskati mrtve, jih krščansko pokopati in njihova imena zaznamovati.« Po njegovem so bili pri NSZ od nekdaj za to, da se žrtve iz morišč prenesejo v domače grobove, kjer bi bilo to mogoče. »Pri-

zadevamo si, da bi v državno zavest stopile vse žrtve, ki družinskega groba ne bodo našle. Ta zavest lahko pride do izraza s častnim pokopom v glavnem mestu in z ustreznim spomenikom žrtvam revolucije. Sprevrženi spomenik, ki zdaj nastaja v središču Ljubljane, nas od tega oddaljuje.« Ob tem je izrazil obžalovanje, da kot civilna družba nismo bili dovolj močni, da bi dosegli drugačno odločitev, a vsaj z identifikacijo žrtev se bo začelo prej, kot če bi čakali na ureditev Teharij. Očitno je prevladala taktika vladajoče elite, ki si je rekla, da mora vsaj na videz nekaj narediti, da ta »problem« pomete z mize. Zato je tudi prevzela pobudo in vsilila pokop pri Mariboru. Kosti umorjenih pa se kot nekakšne trofeje prekladajo z enega mesta na drugega. Morišča so po novem arheološka najdišča. Morilci se sploh ne iščejo. Gre samo še za sanitarne prekope, da se pokaže, da je bilo vendarle vsaj nekaj narejenega. Večina umorjenih s strani komunističnih morilcev pa bo še naprej ležala v več kot šesto moriščih po vsej Sloveniji ... ✕